

BIRKENMAJER Aleksander — historyk kultury i nauki, bibliotekoznawca, ur. 8 VII 1890 w Czernichowie (k. Krakowa), zm. 30 IX 1967 w Warszawie, brat Józefa.

W latach 1908–1913 studiował na UJ matematykę i fizykę; w 1929 habilitował się, a w 1938 został prof.; 1939–1940 razem z innymi prof. UJ więziony w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen; w 1939 i 1945–1947 był dyrektorem biblioteki uniwersyteckiej w Poznaniu, a 1947–1951 Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie; w latach 1951–1960 kierował na UW pierwszą w Polsce katedrą bibliotekoznawstwa. Światową sławę zyskał przede wszystkim pracami z zakresu historii nauk ścisłych, zwł. astronomii i optyki (oprac. dotyczące Henryka Bate z Mechelen, M. Kopernika, Witelona), oraz studiami nad recepcją naukową i filozoficzną literatury gr. i arab. w średniowieczu łac.; wraz z K. Michalskim przygotował projekt monumentalnego wydawnictwa *Corpus philosophorum medii aevi*, realizowany przez Union Académique Internationale. Badał także dzieje astronomii, matematyki i nauk przyrodniczych w Polsce (m.in. *Osiągnięcia duchowieństwa polskiego w zakresie nauk matematycznych i przyrodniczych*, RF 12 (1964) z. 3, 31–43). Historię piśmiennictwa naukowego i filozoficznego uprawiał w ścisłym powiązaniu z rękopis- i bibliotekoznawstwem; opublikował 386 prac. *Studia z historii nauki i filozofii średniowiecznej*, w: *Études d'histoire des sciences et de la philosophie du moyen-âge*, SCop 1 (Wr 1970) zawierają także biografię (s. XII–XX) i bibliografię B. (s. XXVIII–LXXXV) oprac. przez Aleksandrę Marię B.; wydano też jego *Études d'histoire des sciences en Pologne*, SCop 4 (Wr 1972).

Bibliografia: M. Kurdziałek, *Udział ks. Konstantego Michalskiego i Aleksandra B. w odkrywaniu filozofii średniowiecznej*, SPCh 1 (1966) z. 1, 83–105; tenże, *Aleksander B. (1890–1967)*, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 13 (1968), 115–119; H. Barycz, *Studia Aleksandra B. nad dziejami nauki polskiej*, [bmw] 1974.

Marian Kurdziałek